

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI MIEJSKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ W ŻORACH ZA ROK 2011

I. PLACÓWKI. ORGANIZACJA SIECI. MODERNIZACJA.

W 2011 roku MBP w Żorach posiadała 8 placówek, w tym: Bibliotekę Centralną i 7 filii bibliotecznych. Ich lokalizacja nie uległa zmianie. Zmniejszyła się natomiast liczba pracowników merytorycznych w Filii nr 5 (z 2 osób 2 etatów do 1 osoby i 1 etatu).

Ze względu na brak środków finansowych nie zakupiono nowego wyposażenia oraz nie przeprowadzono remontów w placówkach. Natomiast dzięki otrzymanym w darze farbom z Leroy Merlin oraz bezinteresownej pomocy członków Ludowego Klubu Sportowego Jedność Rogoźna, udało się pomalować elewację Filii nr 6. Z kolei darowizna Auchan pozwoliła na zakup pufy i gier planszowych na wyposażenie Oddziału dla Dzieci.

II. ZBIORY BIBLIOTECZNE

Biblioteka gromadziła, przechowywała, opracowywała i udostępniała książki, czasopisma, mapy, plany, płyty CD i DVD, książki mówione na kasetach oraz audiobooki, dokumenty życia społecznego, multimedia, gry interaktywne. Ze względu na skromne środki finansowe zakupy nowości książkowych były ograniczone. Przede wszystkim zarezerwowano pulę środków na kontynuację serii wydawniczych oraz wydawnictwa regionalne. Starano się w miarę możliwości na bieżąco kupować nowości wydawnicze, ale w ograniczonych ilościach w obrębie tytułu. Kupowano głównie najbardziej poszukiwane przez czytelników tytuły z zakresu beletrystyki dla dorosłych, dzieci i młodzieży (84% zakupionych książek).

Zakupiono 3.241 woluminów książek na kwotę 71.703,52 złote. Wskaźnik zakupu na 100 mieszkańców był większy niż w roku poprzednim i wyniósł 5,37 (w 2010 r. - 3,6). Biblioteka pozyskała 19.700,- złotych z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach Programu Operacyjnego „Zakup nowości wydawniczych w ramach programu Biblioteki Narodowej. Zakup nowości wydawniczych dla bibliotek”.

Oprócz książek w 2011 roku zakupiono też zbiory specjalne: płyty CD (muzyka), płyty DVD (filmy), audiobooki, multimedia i gry interaktywne. Łącznie zakupiono 282 jednostki zbiorów specjalnych. W porównaniu z rokiem poprzednim jest to spadek o 176 jednostek (61% zakupów z roku 2010). Wśród zakupów zbiorów specjalnych przeważały płyty DVD (180 jednostek) - 64%. Ze względu na wzrost zainteresowania czytelników zakupiono więcej niż w poprzednim roku audiobooków o 18,4 % (52 tytuły). Korzystały z nich zarówno osoby niedowidzące, osoby starsze, które mają problem z czytaniem tradycyjnych książek, ale także czytelnicy często podróżujący samochodem i młodzież szkolna (lektury) - w zastępstwie tradycyjnej książki. Na zakup audiobooków Biblioteka pozyskała też środki z programu „Akademia Orange dla bibliotek” w wysokości 976,88 złotych. Ogółem wydatki na zbiory specjalne wyniosły 8.938,75 złotych.

W roku 2011 MBP posiadała w swojej ofercie 185 tytuły (310 egzemplarzy tytułów) gazet i czasopism, w tym 37 tytułów (88 egzemplarzy) otrzymywała w darze. Biblioteka otrzymała też w darze 123 tomy czasopism oprawnych (Dzienniki Ustaw i Monitor) z MOPS-u w Pszczynie. Wydatki na prenumeratę wyniosły 21.435,- złotych.

Na dzień 31.12.2011 r. MBP posiadała:

- księgozbiór w ilości 200.507 woluminów o wartości 1.595.198,32 złotych
- zbiory specjalne 7.922 jednostek o wartości 205.937,82 złotych
- czasopisma oprawne w ilości 329 jednostek o wartości 7.027,29 złotych

III. CZYTELNICTWO

W roku 2011 w MBP zarejestrowano 10.494 czytelników. Najliczniejszymi grupami wiekowymi byli czytelnicy z przedziału od 25 do 44 lat (3.441 osób) i do 15 lat (2.522 osoby). Najmniej licznie występowały czytelnicy powyżej 60 lat (490 osób), choć ich liczba z roku na rok rośnie. Ze względu na zajęcie najliczniejszą grupę stanowiła młodzież ucząca się (4.143 osób), a następnie niezatrudnieni (2.278 osoby). Wskaźnik czytelników na 100 mieszkańców wyniósł 17,38 (mniej o 0,04).

W 2011 roku zanotowano 243.320 wypożyczeń do domu (o 16.951 mniej niż w roku 2010) oraz 104.161 udostępnień na miejscu (o 12.181 więcej niż w roku 2010).

Zanotowano łącznie 147.525 odwiedzin (o 12.608 więcej niż w 2010 roku), w tym: 88.864 w wypożyczalniach, 58.661 w czytelniach).

Wszystkie placówki MBP brały udział w akcji bookcrossingu. W 2011 roku włączono do obiegu 1.872 książki (od początku akcji 16.872 książki). Obieg tych książek nie podlegał ewidencji i nie był uwzględniony w danych statystycznych.

W agendach udostępniania MBP udzielane były informacje ustne - bezpośrednie, telefoniczne, z wykorzystaniem poczty elektronicznej lub usługi „Zapytaj bibliotekarza”, indywidualne i zbiorowe w oparciu o posiadane zbiory, warsztat informacyjny i zasoby internetowe. Były to informacje tekstowe, faktograficzne, biblioteczne, bibliograficzne. W 2010 roku udzielono łącznie 25.709 informacji.

W Bibliotece Centralnej na podstawie umowy z Urzędem Miejskim w Czytelni Głównej funkcjonował Punkt „Przystanek Praca”, w którym bezrobotni i poszukujący pracy mieszkańcy mogli bezpłatnie korzystać z komputera i Internetu oraz napisać i wydrukować dokumenty aplikacyjne. W 2011 roku z „Przystanku Praca” skorzystało 708 osób, które wydrukowały 6.028 stron dokumentów aplikacyjnych.

W 2011 roku z usługi „Książka na Telefon”, w ramach której osobom chorym, niepełnosprawnym i zaawansowanym wiekowo zbiory dowożone są do domu, korzystały 3 osoby. Wypożyczyły one łącznie 488 woluminów książek.

Bardzo ważnym zadaniem Biblioteki było też tworzenie bibliografii regionalnej w programie SOWA-2. Zawiera ona opisy bibliograficzne wszelkich materiałów gromadzonych i archiwizowanych w Czytelni Głównej MBP, a traktujących o Żorach i żorzanych. Bibliografia dostępna jest także on-line na stronie internetowej Biblioteki. Na koniec roku 2011 bibliografia zawierała 12.059 rekordów.

Szczegółowe wskaźniki czytelnictwa w poszczególnych placówkach przedstawiono w tabelach stanowiących załączniki do Sprawozdania.

IV. UPOWSZECHNIANIE CZYTELNICTWA

W roku 2011 Biblioteka zorganizowała 867 imprez i cykli imprez (1.481 zajęć), w których uczestniczyły 22.302 osoby. Były to: spotkania autorskie, pogadanki i prelekcje, konkursy czytelnicze, konkursy plastyczne, wieczory literacko-muzyczne, lekcje biblioteczne, projekcje, zajęcia w ramach klubów i kółek zainteresowań, zajęcia interdyscyplinarne dla dzieci i młodzieży, pasowanie na czytelnika, różnego rodzaju warsztaty (komputerowe, internetowe, kaligraficzne).

Zorganizowano również 27 dużych wystaw, 247 mniejszych wystawek, gazetki i ekspozycji oraz 13 e-wystaw w ramach galerii Foto-Ton (prezentacja zdjęć fotografików amatorów i profesjonalistów jednocześnie na stronie internetowej i w holu Biblioteki Centralnej).

W placówkach MBP gościli pisarze: Michał Rusinek, Leszek Szczęsny, Marek Probosz, Renata Piątkowska, Andrzej Michał Derwisz, Jolanta Reisch. Biblioteka zorganizowała 2 kiermasze taniej książki, promowała też ideę bookcrossingu organizując strefy i półki wymiany oraz obchody Dnia Wolnych Książek.

W ramach akcji Wiosenna Zbiórka Książek we wszystkich placówkach MBP przyjmowano dary książkowe od mieszkańców miasta, którzy aktywnie włączyli się w akcję, ofiarując książki ze swoich biblioteczek domowych. Zebrane w ten sposób książki trafiły do biblioteki szkolnej SP 17, placówek MBP, pogotowia opiekuńczego, rodzin repatriantów, za pośrednictwem Stowarzyszenia Wolontariatu „Dobro Seniora” do kilku domów opieki w województwie śląskim oraz do akcji bookcrossingu. Ogółem zebrano 4.284 woluminów od 95 darczyńców.

Przez cały rok w Filii nr 7 działały dwa kluby dyskusyjne: Klub Miłośników Dobrej Książki oraz Chatting with Tea – klub dyskusyjny w języku angielskim, a w Bibliotece Centralnej kluby dla dzieci i młodzieży: Klub Zaczarowanego Ołówka oraz Klub Moli Książkowych. W Filii nr 6 realizowany był projekt „W krainie sztuki”, którego celem jest popularyzacja muzyki i sztuk plastycznych wśród dzieci i młodzieży.

Prowadzono także projekty dla dorosłych: „Czytam, bo lubię” - cykl wieczorów literacko-muzycznych organizowanych przez Filie nr 7 oraz „Komputer 50+” – cykl warsztatów komputerowych dla seniorów realizowany przez Czytelnię Główną.

Biblioteka aktywowała czytelników, a zwłaszcza członków Klubu Zaczarowanego Ołówka, do uczestnictwa w różnego rodzaju konkursach. W 2011 roku jedna z uczestniczek zajęła III miejsce w konkursie plastycznym „Pożar, powódź, dniem czy nocą – straż przychodzi Ci z pomocą” organizowanym przez Państwową Straż Pożarną.

Biblioteka współpracowała z różnymi instytucjami i organizacjami m.in. z Żorskim Centrum Organizacji Pozarządowych, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, szkołami i przedszkolami. Zwłaszcza owocna była współpraca w realizacji Ogólnopolskiego Tygodnia Czytania Dzieciom, w którą włączyli się m.in. radni, pracownicy Urzędu Miasta, Straży Pożarnej, Policji, Centrum Regionalnego, Cechu Rzemiosł Różnych, członkinie KGW, księża, księgarze, bibliotekarze, górnicy, weterynarze, harcerze, nauczyciele, rodzice, wolontariusze.

We współpracy z Zespołem Kultury Sportu i Turystyki UM zorganizowano II edycję akcji „Książka dla Trzylatka”, której motto brzmi „Co roku Żorek ma dla trzylatków książeczek worek”. We współpracy z Muzeum Miejskim zorganizowano 3 promocje książek związanych tematycznie z Żorami.

W ramach akcji „Czytanie zbliża” Biblioteka współpracowała z Zespołem Szkół Specjalnych im. Matki Teresy z Kalkuty, integracyjnym Przedszkolem nr 22, Zespołem Szkolno-Przedszkolnym nr 7 i Zespołem Szkół nr 8 (klasy integracyjne), Ośrodkiem Rehabilitacyjno – Edukacyjno - Wychowawczym oraz Warsztatami Terapii Zajęciowej. Podopieczni w/w instytucji uczestniczyli też w wycieczkach do Biblioteki oraz w imprezach bibliotecznych.

W ramach akcji „Czytanie uzdrowia” Biblioteka współpracowała z Oddziałem Dziecięcym Szpitala Miejskiego. Filia nr 7 współpracowała z Ochronką dla dzieci przedszkolnych Caritas Archidiecezji Katowickiej, której podopieczni często uczestniczyli w organizowanych przez filie imprezach m.in. w ramach akcji „Zima”, „Lato w Bibliotece”, „Cała Polska Czyta Dzieciom” czy Mikołajki.

We współpracy z Żorskim Stowarzyszeniem Pomocy Dzieciom Biblioteka prowadziła zbiórkę plastikowych nakrętek. Z kolei współpraca ze stowarzyszeniem Akademia Fantastyki i Japońskich Sztuk Walki Jedi-Takeda zaowocowała wspaniałą wystawą oraz imprezą plenerową Fantastyczny Piknik. We współpracy z Bankiem Zachodnim WBK S.A. zorganizowano imprezy mikołajkowe dla dzieci w 5 placówkach bibliotecznych.

Promocji czytelnictwa sprzyjało m.in. zorganizowanie w Oddziale dla Dzieci „kącików” dla różnych grup wiekowych. "Kącik Malucha" z miejscami do czytania i zabawy ułatwia pierwszy kontakt małego dziecka z książką, przyciąga rodziców do odwiedzania i korzystania z usług placówki. W "Kąciku" dzieci mogą bawić się i rysować przy kolorowych stolikach pod opieką rodziców. Na specjalnie przystosowanych regałach, oprócz książek, znajdują zabawki i gry edukacyjne. Duża przestrzeń zachęca do tego, aby swobodnie usiąść z książką na dywanie lub poczytać czasopisma w wygodnym fotelach. Rodzice mogą usiąść na kanapach narożnych.

W „Kąciku Małolata” młodzież szukając najnowszych informacji ze świata nauki może korzystać ze stanowisk komputerowych i internetu. Przy dwóch stanowiskach komputerowych dzieci i młodzież mogą korzystać z posiadanych przez Bibliotekę gier i edukacyjnych programów multimedialnych. Powstał również kącik z grami interaktywnymi PlayStation 3.

"Kącik Odkrywcy" to zgromadzone na niskich regałach książki popularnonaukowe i segregatory tematyczne z dziedziny geografii, odkryć geograficznych, historii i wiedzy ogólnej. Młody czytelnik znajdzie tu także gry logiczne, puzzle, globusy i ciekawostki. Dla miłośników komiksów natomiast przygotowano kącik „Świat komiksów”.

Rodzice i nauczyciele mieli do dyspozycji pomoc metodyczną jaką jest baza informacji o książkach poruszających trudne tematy pod hasłem Biblioteczka Książkowego Pogotowia Ratunkowego. Z kolei dla młodzieży wydzielono kącik „Trudne Sprawy Nastolatków”.

Także w Oddziale dla Dzieci raz w tygodniu podczas tzw. Bajkowych Godzin odbywało się głośne czytanie. Działania Biblioteki przyniosły wymierne rezultaty – coraz więcej rodziców docenia głośne czytanie jako najcenniejszą formę spędzania czasu z dzieckiem. W 2011 roku przy MBP powstał „Klub Czytających Rodzin”, który stale się powiększa o liczbę czytających rodziców, babć i dziadków.

Młodzi czytelnicy Oddziału dla Dzieci brali udział w corocznym konkursie na najaktywniejszego czytelnika. Podczas Tygodnia Bibliotek najlepsi czytelnicy otrzymali dyplomy, nagrody oraz tytuł Molka Książkowego.

Oprócz czytelnictwa Biblioteka promowała także miasto Żory włączając się do ogólnopolskich projektów, takich jak: Samorządowy Lider Zarządzania, Tydzień Bibliotek, kampania Cała Polska Czyta Dzieciom, biorąc udział w ogólnopolskich i regionalnych konkursach, w światowej akcji Bookcrossingu, a także w międzynarodowym projekcie „Noc z Andersenem”, którego koordynatorem była Knihovna Bedřicha Beneše Buchlovana w Uherské Hradiště (Czechy).

Dużym sukcesem, a także jedną z form promocji był zorganizowany przez Bibliotekę konkurs plastyczny dla dzieci „Wiersze pędzlem malowane”, na który wpłynęło 890 prac z 98 placówek z całego kraju.

Promocją miasta było niewątpliwie uzyskanie przez Bibliotekę wyróżnienia w ogólnopolskim konkursie Samorządowy Lider Zarządzania 2011. Usługi Społeczne w dziedzinie kultura w kategorii duże miasta. Organizatorami konkursu są Związek Miast Polskich, Związek Gmin Wiejskich oraz Związek Powiatów Polskich. Wręczenie nagród miało miejsce 9 grudnia 2011 r. w Senacie RP. Wyróżnienie przyznano Bibliotece za projekt „Biblioteka – jesteś na dobrej drodze, czyli marketing mix w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Żorach.”

Promocją było również otrzymanie przez dyrektora Biblioteki nadanej przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego odznaki honorowej Zasłużony dla Kultury Polskiej, a także wyróżnienie dla kierowniczkii Filii nr 7 w konkursie na rekomendację książek kryminalnych organizowanym przez Miasto Wrocław, Instytut Książki i Wydawnictwo EMG. Nagrodą był udział w I Kryminalnej Konferencji Bibliotekarzy w ramach Międzynarodowego Festiwalu Kryminału we Wrocławiu.

V. KOMPUTERYZACJA

MBP starała się stworzyć odpowiednie warunki do wszechstronnego rozwoju, kształcenia i samokształcenia dla wszystkich mieszkańców miasta, także poprzez wykorzystanie technologii informatycznych i komunikacyjnych. Czytelnicy mogli przedłużać terminy zwrotu zbiorów a także składać zamówienia, zapytania i otrzymywać informacje drogą elektroniczną. Do dyspozycji czytelników pozostawały stanowiska komputerowe z darmowym dostępem do Internetu, wyposażone w programy użytkowe, urządzenia do skanowania, kopiowania i wydruku oraz z dostępem do baz danych m.in. programu prawniczego Legalis on-line we wszystkich placówkach bibliotecznych. W roku 2011 z baz danych skorzystało łącznie 8.696 osób.

Technologie informatyczne Biblioteka wykorzystywała również do usprawnienia pracy własnej np. rozliczanie składek ZUS drogą elektroniczną, korzystanie z usług bankowych, przekazywanie informacji poprzez BIP, programy kadrowe i księgowo, digitalizacja zbiorów.

Miejska Biblioteka Publiczna w Żorach w roku 2011 posiadała 59 stanowisk komputerowych, w tym 27 stanowisk dla czytelników: 21 stanowisk internetowych z możliwością wydruku i skanowania, 2 stanowiska do korzystania z programów multimedialnych dla dzieci i 4 terminale do przeglądania bazy danych o zbiorach Biblioteki. Wszystkie placówki podłączone były do Internetu za pośrednictwem łączy DSL. W 2011 roku zakupiono 2 zestawy komputerowe i 2 skanery.

Biblioteka prowadziła własną stronę internetową oraz podstronę dla dzieci „Biblioteka Małego Człowieka”, na których użytkownicy otrzymywali wiele przydatnych informacji. Powstała zakładka dla maturzystów i studentów, gdzie zainteresowani znaleźć mogą m.in. informacje i porady jak napisać pracę magisterską, jak przygotować prezentację maturalną, jak się uczyć, co to jest i jak sporządzić zestawienie bibliograficzne i przypisy.

Na stronie internetowej Biblioteki udostępniano m.in. usługi „Zapytaj bibliotekarza”, w ramach której czytelnicy mogli otrzymać wszelkiego typu informacje bibliograficzne i rzeczowe, „e-dezyderatka – propozycje czytelników” oraz on-line katalog zbiorów, bibliografię regionalną i kartotekę zagadnieniową w programie SOWA.WWW. Funkcjonowało forum i profil na facebooku. Pod koniec roku uruchomiono wirtualne zwiedzanie Biblioteki Centralnej.

W 2011 roku zarejestrowano 44.077 wejść na stronę internetową Biblioteki, a także 1.130 wyświetleń publikacji umieszczonych przez Bibliotekę w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej.

Biblioteka prowadziła też szeroką działalność edukacyjną w zakresie informatyzacji organizując warsztaty komputerowe i informatyczne dla dzieci „Bezpieczny w sieci” oraz „Jestem bezpiecznym sieciakiem”, warsztaty dla młodzieży „Internet – okno na świat” oraz dla seniorów „Komputer 50+”. Komputer 50+ to indywidualne warsztaty komputerowe z podstaw obsługi komputera i Internetu, korzystania z komunikatorów internetowych i programów użytkowych. W 2011 roku odbyło się 160 zajęć, w których uczestniczyło 48 osób.

Biblioteka uczestniczyła w programie „Akademia Orange dla bibliotek”, w ramach którego otrzymała dotację (32.918,47 złotych), dzięki czemu w placówkach MBP użytkownicy mogli korzystać z Internetu za darmo. W 2011 roku z Internetu skorzystało 22.447 osób.

VI. KADRY

Na dzień 31.12. 2011 r. w MBP zatrudnione były 42 osoby na 39,125 etatu (mniej o 2 osoby i 1,5 etatu niż w roku 2010). W 2011 roku w Bibliotekę wspomagało pomocą 3 wolontariuszy. Nie pozyskano natomiast stażystów z Urzędu Pracy.

Biblioteka dbała o doszkadzanie własnych pracowników. W 2011 roku 2 osoby podnosiły swoje kwalifikacje w formach szkolnych (studia magisterskie i podyplomowe), a 20 pracowników uczestniczyło w 17 seminariach, warsztatach, kursach i konferencjach. Pracownicy Biblioteki uczestniczyli też w warsztatach i szkoleniach wewnętrznych. Dwóch pracowników ukończyło kurs języka migowego. Ogółem Biblioteka posiada 6 pracowników znających język migowy